

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Suomen Kipu ry kiittää pyrkimystä saattaa potilaat samanarvoiseen tilanteeseen asuinkunnasta riippumatta. Tällä hetkellä yhdenvertaisuus ei toteudu ja ihmiset ovat hyvin eriarvoisissa tilanteissa asuinkunnasta riippuen.

Suomen Kipu esittää, että laskujen tulee olla kirjauksiltaan ja muotoiluiltaan sellaisia, että asiakas ymmärtää laskun sisällön. Jos samassa laskussa on useita palvelumaksuja, ne tulee eritellä selkeästi. Kunnat tulee velvoittaa selvittämään asiakkaalle, miten ja millä edellytyksillä terveydenhuoltomaksuihin voi hakea alennusta tai perimättäjättämispäätöstä. Ohjeiden tulisi olla helposti saavutettavissa, esimerkiksi laskun liitteenä.

Suomen Kipu esittää, että laskujen lähettämisen ja perimisen tulee olla kunnan tehtävä, eikä sitä saa siirtää perintätoimistoille. Terveydenhuoltomaksuja ei myöskään tulisi ohjata suoraan ulosottoon, vaan asiakkaan kanssa tulee ensin keskustella joko maksusuunnitelmasta tai selvittää edellytykset terveydenhuoltomaksujen kohtuullistamiseen. Maksujen siirtyminen ulosottoon ei saa olla syy siihen, että asiakas joutuu hakemaan toimeentulotukea.

2 b § Päätös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Suomessa ulosottotapaukset ovat kasvaneet merkittävästi: vuonna 2019 yhteensä noin 422 600 sotepalvelujen asiakasmaksua joutui ulosottoon, kun vuonna 2011 määrä oli noin 206 900. Kuntien tulee jatkossa paremmin selvittää potilaille mahdollisuus terveydenhuoltomaksujen kohtuullistamiseen tai perimättä jättämiseen.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Suomen Kipu ry näkee, että on tarkoituksenmukaista periä käyttämättä jätetystä palvelusta maksu. Yhdistys kuitenkin esittää, että lakiin kirjataan potilaan oikeus antaa selvitys siitä, miksi käynti jäi asianmukaisesti perumatta. Selvitys tulee voida antaa myös jo laskun lähetyksen jälkeen. Hyväksyttäväksi syyksi tulee laskea esimerkiksi äkillinen sairastuminen tai kroonisen sairauden paheneminen. Palveluntarjoajan ei tulisi vaatia lääkärintodistusta perutusta ajasta, sillä on useita tilanteita, joissa lääkäriin meneminen voidaan katsoa kohtuuttomaksi potilaan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Lain tulee tunnistaa ja yksilöidä riittävällä tarkkuudella esimerkkejä tilanteista, joissa käyttämättä jääneen palvelun maksu jätetään perimättä tai sitä kohtuullistetaan.

Suomen Kipu näkee tärkeäksi, että palveluntarjoajat lähettävät potilaalle muistutuksen varatusta ajasta vielä senkin jälkeen, kun ajan peruminen ei enää ole mahdollista. Digipalveluita hyödyntämällä käyttämättä jätettyjen aikojen määrää saadaan tehokkaasti vähennettyä.

5 § Maksuttomat terveystilanteet / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Suomen Kipu ry kiittää esityksestä hoitajavastaanottojen maksuttomuudesta. Yhdistys esittää, että maksuttomuus ulotetaan myös perusterveydenhuollon lääkärikäynteihin. Maksuttomat lääkärikäynnit ovat tärkeä avaus sekä yhdenvertaisuuden että kansanterveyden kannalta. Ne helpottavat hoitoon hakeutumista ja vähentävät sosioekonomisia eroja. Terveyskeskuslääkäripalvelujen maksuttomuudella voidaan parantaa palvelujen saatavuutta heikossa taloudellisessa tilanteessa eläville sekä vähentää kalliimpien palvelujen tarvetta myöhemmässä vaiheessa.

Myös suun terveydenhuollon ehkäisevän hoidon palvelujen tulisi olla maksuttomia. Maksuttomuudella voidaan estää suusairauksia ja vähentää korjaavien palvelujen tarvetta. Suun terveys ennaltaehkäisee useiden muiden sairauksien pahenemista tai jopa puhkeamista.

6 a § Maksukatot / Avgiftstak

On hyvä, että luonnoksessa esitetään maksukatot piiriä laajennetaan ottamalla mukaan suun terveydenhuollosta, terapiasta, tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta sekä tietyistä etäpalveluista perittäviä maksuja. Terveyskeskusten, lääketeiden ja terveydenhuollon matkojen maksukattojen taso on tällä hetkellä Suomessa liian korkea. Asiakkaan vastuu seurata maksukatot täyttymistä voi johtaa siihen, että asiakas ei osaa käyttää oikeuttaan maksuttomiin palveluihin.

Suomen Kipu ry esittää, että nykyiset maksukatot yhdistettäisiin yhdeksi katoksi, jonka seuraamisvastuu on palveluntarjoajalla. Tämä helpottaisi erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien tilannetta ja varmistaisi, että ihmisten oikeus maksuttomiin palveluihin maksukatot täyttymisen jälkeen tosiasiallisesti toteutuisi.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

-

7 c § Pitkääikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkääikaisen perhehoidon ja pitkääikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

-

10 b § Pitkääikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkääikaisesta perhehoidosta ja pitkääikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

-

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkääikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkääikaisessa perhehoidossa ja pitkääikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

-

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkääikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkääikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

-

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkääikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkääikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkääikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

-

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

-

10 k § *Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften*

-

11 § *Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift*

Jo nyt laissa on kunnan mahdollisuus jättää perimättä tai pienentää terveydenhuoltomaksuja. Käytäntö kuitenkin vaihtelee suuresti kuntien välillä erityisesti sen suhteen, kohtuullistetaanko sekä tuloperusteisia että tasasuuruisia maksuja. Tilanteen tasapuolistamiseksi Suomen Kipu ry esittää, että kunnille annetaan velvoittava soveltamisohje. Säännöksen soveltaminen ja asiakasmaksujen alentamisen hakeminen eivät saa jäädä asiakkaan oman vastuun varaan. Suomen Kipu esittää, että lakiin kirjataan kunnan velvollisuus arvioida asiakassuunnitelmien laatimisen ja niiden tarkistusten yhteydessä asiakkaiden kokonaistilanne ja mahdollisuus maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen. Työnantajan tulee varmistaa, että työntekijöitä koulutetaan ja ohjeistetaan riittävästi lain ja säädösten soveltamisessa siten, että työntekijät osaavat myös neuvoa asiakkaita.

13 § *Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland*

-

14 § *Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen*

-

14 a § *Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar*

-

15 § *Muutoksenhaku / Ändringssökande*

-

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Köykkä Jani
Suomen Kipu

Hirn Kaisa
Suomen Kipu